

بررسی کاربرد سلاح های شیمیایی توسط رژیم بعثی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران در طول جنگ تحمیلی

نویسنده: سردار محمد باقر نیکخواه (کارشناس سلاح های شیمیایی)

خلاصه

با شروع جنگ تحمیلی و حملات گسترده صدام به مناطق مرزی ایران، مقاومت عمومی مردم و نیروهای مسلح مانع پیش روی نیروهای عراقی گردید، دشمن برای در هم شکستن مقاومت مردمی و رزمندگان ایران همزمان با حملات گسترده با سلاحهای متعارف از سلاحهای نوین و ممنوعه شیمیایی نیز بدون محدودیت و اعمال مجازاتهای بین المللی بر علیه نیروهای نظامی و غیر نظامیان ایران و حتی شهروندان کُرد عراق سود جست که اوج این حملات عملیات های خیبر، بدر، فتح فاو، کربلای ۵ و والفجر ۱۰ به شمار می رود که طی آن حدود ده هزار نفر از رزمندگان و مردم ایران شهید و بیش از صد هزار نفر مصدوم شدند همچنین بیش از هفت هزار نفر از مردم کُرد عراقی شهید و ۳۰ هزار نفر نیز مصدوم گردیدند بدین سان رژیم بعثی عراق در دو دهه پایانی قرن بیستم جنایات بر علیه بشریت را رقم زدند جنایتی که دامنه آن از جبهه ها و رزمندگان ایران فراتر رفته و مردم بیگناه سردشت و حلبچه را نیز شامل گردید و این همه در سایه بی تفاوتی مجامع جهانی و حتی حمایتهای ضمنی و مستقیم کشورها و شرکتهای دولتی و خصوصی جهان غرب رقم خورد.

استفاده رژیم بعثی عراق از سلاح های شیمیایی بر علیه ایران

تاریخ حکایت طولانی جنگ ها و سرنوشت انسان هاست، داستان گذر بشریت از مرزهای جهل و حیوانیت و کشتار عمومی تا ایجاد تمدن های بزرگ^۱ به عبارت دیگر تاریخ تسلسل بنیان سلسله های مختلف بر ویرانه های اقوام پیشین با همه افتخارات، حماسه ها و آلام است که هویت ملتها را شکل می دهد و جنگ از هیجان انگیز ترین پدیده های اجتماعی است و از بدو تولد انسان همزاد او بوده است از دید دینی نیز جنگها معمول ترین وسیله شیطانی برای تسلط بر سرنوشت انسانها

می باشد که در تجاوز به حقوق انسانها، ابعاد آن جنایات از مرزهای زمان و مکان فراتر می رود^۲ حتی به عنوان یک پدیده اجتماعی در آثار و اساطیر یونان، الهه های چوَن: زئوس، ژوپیر مارس، پالوس و آپولون به عنوان خدایان جنگ شهرت داشتند^۳. استفاده از عوامل و مواد سمّی و شیمیایی به عنوان یک سلاح موثر در جنگ جهت از پای در آوردن دشمن در طول جنگهای تاریخ قدمتی دیرینه دارد به نحوی که صدها سال قبل از میلاد مسیح در جنگهای باستان شاهد استفاده ملل عهد باستان از این حربه بر علیه یکدیگر هستیم^۴.

اساساً استفاده از سلاحهای شیمیایی و میکروبی در طول جنگهای تاریخ بشر بسته به نوع دانش و فنون بشری جزء دائمی جنگها بوده و جنگ هم به قول مورخین همزاد انسان و جزء لاینفک زندگی انسان به شمار رفته است به گونه ای که ویل دورانت مورخ نامی جهان تصریح نموده: ((مطالعه و کنکاش تاریخ ۳۷۰۰ ساله مدون بشر گویای این مطلب است که بجز ۲۶۸ سال آن، تمامی تاریخ انسانها با جنگ و کشتار توأم و عجین بوده است.))^۵

همچنین کارل یاسپرس مورخ و فیلسوف معروف آلمانی می گوید: (مطالعه تاریخ بشر بیانگر حوادث و جنگ های است که حاکمان این جنگها را وسیله تبلیغ قدرت و بقای حکومت خویش بکار می برند.)^۶

اصطلاح موسوم به ش م ه (N B C W) بیانگر سلاح های شیمیایی، میکروبی و هسته ای می باشد که در زمره سلاحهای ممنوعه به شمار رفته^۸ و در جنگهای غیر متعارف معروف به

(N B C W F) به کار برده می شوند و آثار زیانباری بر جای گذاشته و نتایج مخرب آنها حتی بر نسل های مصدومین و قربانیان این سلاحها تاثیر گذارده و موجب معلولیت های جسمی، ذهنی سرطان بیماریهای لاعلاج و نقص عضو در آنها می شود.

بنا بر این جنگها منجمله جنگهای شیمیایی که قسمت عمده و مهم تاریخ جوامع بشری را فرا گرفته است به عنوان یک واقعه اجتماعی مورد مطالعه مردم شناسان، جامع شناسان و دیگر اندیشمندان علوم اجتماعی قرار دارد.^{۱۰}

با این مقدمه، به صورت اختصار و موجز سیر تاریخی استفاده از سلاحهای شیمیایی و میکروبی تبیین می گردد: همانگونه که در فوق بیان گردید معمولاً فرماندهان در جنگها متناسب با دانش و پیشرفت فنون عصر، از وسایل و ابزار غیر متعارف نیز برای نابودی دشمنان سود می جستند نظیر قیر و مواد مذاب سوزاننده، گوگرد دود زا، زغال نیم سوز و مسموم کننده، پرتاب لاشه های متعفن حیوانات حاوی بیماریهای نظیر طاعون، وبا، تیفوس و همچنین کشته شدگان در جنگ به سوی اردوگاهها و قلعه های دشمن و یا انداختن اجساد در چاهها، رودخانه ها و سر چشمه های مورد استفاده حریف به منظور مسموم نمودن، نابودی و از بین بردن آنها و وادار نمودن به تسلیم و یا خروج از صحنه جنگ. در این مقال با استناد به تواریخ باستان و به نقل از مورخانی چون هرودت، گزنفون، پلوتارک کنزیاس، ژوستین، پیروکویوس، دیاکونوف، پروکسیوس و دیگران به مواردی در این مهم اشاره می شود:

در هزاره پیش از میلاد، یونانی ها در جنگهای خود بر علیه دشمنان و حتی در جنگهای داخلی آتن بر علیه اسپارت از عامل سوزاننده و دود زای معروف به آتش یونانی^۴ استفاده می کردند که با ریختن بر روی زمین و یا بر روی آب موجب شعله ور شدن و ایجاد دود مسموم کننده می نمود یا با منجنیق گلوله های آتشین را به سوی دشمن و قلعه ها پرتاب می کردند. هرودت در بیان لشکر کشی کوروش در ۵۳۹ ق م به بابل به حمل انبازهای قیر توسط هخامنشیان اشاره می کند. همچنین سربازان خشایار شاه هنگام تصرف آتن در ۴۸۰ ق م از گلوله های (کوزه های) آتشین استفاده کردند^{۱۱}

آتنی ها در ۴۲۳ ق م در جنگ بر علیه اسپارت از گلوله های آتشین و دود زا، زغال، گوگرد سولفور و ماده ای بنام پیچ (Paje) جهت تسخیر دژها استفاده می کردند^{۱۲}.

سر توریس سردار رومی در قبال هجوم قبایل بربر گُل و کارتاژ بارها از گازهای خفه کننده سود برد^{۱۳}.

در قرن هفتم میلادی یونانیان و رومیان بارها از ترکیبات گاز روسین سولفور، نفتالین و قیر در جنگها بر علیه همدیگر و با دیگر کشورها بکار بردند.^{۱۴}

ساسانیان نیز در جنگ با رومیان نقب هایی برای خفه کردن دشمن حفر و داخل کانالها از گوگرد دودزای شدید و ذغال نیم سوز برای خفه کردن دشمن استفاده می کردند. همچنین طرفین از تیرهای آتشین و گلوله های (کوزه های) حاوی قیر و گوگرد مشتعل بر علیه یکدیگر بکار می بردند.^{۱۵}

همچنین کشور های چین و مصر در جنگهای خود با همسایگان از عوامل فوق سود می جستند. مردم بابل هم در لشکر کشی اسکندر، انبانهای نفت را در مسیر سر بازان مقدونی آتش زدند به نحوی که چادر اسکندر هم سوخت.^{۱۶}

در سال ۱۴۵۳ م در حمله عثمانی ها به فرماندهی سلطان محمد فاتح به بیزانس (قسطنطنیه)، رومیان با سوزاندن ترکیب گوگرد، قیر و ذغال، ترکها را مواجه با خفگی نمودند ولی سرانجام عثمانی ها موفق به تصرف قسطنطنیه (استانبول) شدند.^{۱۷} تیمور گورکانی و نادر شاه در تصرف هندوستان برای مقابله با لشکر پیل سوار هندوان کوزه های آتشین مملو از باروت و انبانهای فروزان نصب بر کوهان اشتران استفاده کردند.^{۱۸}

همچنانکه جنگ به مرور زمان تحول یافته و از نظر کیفی و کمی تغییر شکل داده است. با پیشرفت علوم و فنون، استفاده از عوامل فوق نیز پیچیده تر و خطرناک تر گردید چنانکه آمریکا در ۱۷۶۳-۱۷۵۴ میلادی برای نابودی سرخ پوستان از پتوهای آلوده به ویروس وبا و آبله استفاده کرد. در آخرین سال قرن نوزدهم ۱۸۹۹ میلادی انگلیسی ها بر علیه بوئر ها (مهاجرین هلندی در آفریقای جنوبی) از گلوله های حاوی اسید پیکریک تهوع زا و خفه کننده استفاده کردند که به قول حقوق دان معروف، ژان ژاک روسو، انگلیسی ها در جنگ ((ترانسوال)) با استفاده از گاز خفه کننده پایه گذار و مشوق استفاده دیگر کشورها از گازها و عوامل سمی کشنده و مخرب شیمیایی در جهان شدند به نحویکه در آستانه جنگ جهانی اول کشور های متخاصم با ذخایر انبوه آماده استفاده وسیع بر علیه یکدیگر گردیدند.^{۱۹}

در آغاز جنگ جهانی اول دول متخاصم به دفعات از عوامل شیمیایی بر علیه یکدیگر استفاده کردند که دلیل کم اثر بودن عوامل، عدم تجربه عملیاتی و نامساعد بودن اوضاع جوی آنچنان که باید تاثیر گذار نبود ولی بتدریج از عوامل موثر تر سود جستند ابتدا در اوایل سال ۱۹۱۴ میلادی ارتش فرانسه در جبهه ((آرگون)) با استفاده از شعله افکن، گازهای سمی را به خطوط ارتش آلمان پرتاب نمود.

متقابلاً آلمان ها در شب ۲۲ آوریل ۱۹۱۵ میلادی در منطقه ((ایپرس)) بلژیک گاز ((کلر)) را علیه فرانسویان، انگلیسیها و مزدوران کانادایی مورد استفاده قرار داده و با پرتاب بیش از ۵ هزار سیلندر حاوی حدود ۱۷۰۰ تن گاز کلر مایع بر فراز

خطوط متفقین بیش از پنج هزار نفر را کشته و نزدیک به ۱۰۰ هزار نفر را مصدوم نمود و در پی آن متفقین دست به عقب نشینی زدند.^{۲۰}

ارتش انگلیس نیز در ۲۵ سپتامبر ۱۹۱۵ گاز کلر را علیه قوای آلمان به کار برد مجدداً آلمان ها در پایان ۱۹۱۵ از گاز های((خردل و فسژن)) و در سالهای ۱۹۱۶ تا ۱۹۱۸ از انواع گاز ها و عوامل مخرب تر شیمیایی علیه متفقین بهره جست. وسیعترین استفاده از گاز شیمیایی در روز ۱۲ ژانویه ۱۹۱۷ بود که برای اولین بار از عامل تاول زای شدید پوستی ((خردل)) در ایپرس بلژیک استفاده شد.

این عامل به وسیله چند هزار گلوله توپ، علیه مواضع ارتش انگلستان شلیک گردید و بدلیل استفاده در منطقه ایپرس، به گاز ایپریت معروف گردید که مشهورترین سلاح شیمیایی به شمار می رود البته قبل از آن آلمان ها در آغاز سال ۱۹۱۶ در جبهه وردن طی یک هفته مداوم با ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار گلوله های خفه کننده و خردل ده ها هزار نفر از متفقین را مصدوم و از صحنه بدر کردند متفقین نیز به تلافی حملات آلمانها در طول سالهای ۱۹۱۵ الی ۱۹۱۸ از انواع گازهای کلر، فسژن، خردل و اعصاب سود جستند که موجب تلفات سنگین گردید.^{۲۱}

متفقین، بویژه انگلیس و فرانسه، برای مصونیت در مقابل گازهای سمی، ناچار شدند از ماسکهای ضد گاز کلر استفاده کنند که البته در مقابل عوامل دیگر، بخصوص گاز خردل که بر لباس و بدن انسان تاثیر می گذاشت، کارایی نداشت که موجب مرگ هزاران و مصدومیت و مسمومیت صدها هزار نفر از سربازانشان گردید به نحوی که مصدومان این حملات شیمیایی را برابر هفتاد درصد کل مجروحان متفقین در طول جنگ جهانی اول برآورد کرده اند.^{۲۲}

در مقابل، آلمان که خود مبتکر استفاده از عوامل شیمیایی بود، ماسکهای محافظ گازهای شیمیایی را نیز تولید و تقریباً در اختیار همه نیروهایش در جبهه های مقدم نبرد و خطوط پشتیبانی قرار داد. آلمانها حتی برای اسب های خود نیز از این ماسکها استفاده کردند.

در مجموع به کار گیری بیش از ۱۲۰ هزار تن مواد شیمیایی در جنگ جهانی اول، باعث مرگ بیش از صد و بیست هزار نفر و مصدومیت یک میلیون و پانصد هزار نفر از طرفین گردید. عمده عوامل و گازهای شیمیایی به کار برده شده در این جنگ عبارتند از: گازهای کلر-فسژن-خردل(ایپریت)-عامل کشنده خون(هیدروژن سیانید و کلرید سیانوزن) و نیز دهها نوع گاز اشک آور - عطسه آور- تهوع آور و خفه کننده. شخص هیتلر نیز یکی از مصدومان شیمیایی بود که به هلند گریخت.

پس از پایان جنگ جهانی اول بدلیل اثرات مخرب و کشنده عوامل شیمیایی، در ۱۷ ژوئن ۱۹۲۵ در ژنو بیش از ۴۰ کشور از جمله ایران پرتکل منع کاربرد عوامل شیمیایی را امضا کردند ولی به رغم مفاد کنوانسیون ژنو دال بر ممنوعیت استفاده از سلاحهای شیمیایی، دولتهای متخاصم نه تنها از خسارات و تلفات وحشتناک تولید و کاربرد سلاح های شیمیایی عبرت نگرفتند، بلکه به فاصله ده سال پس از انعقاد موافقتنامه ۱۹۲۵ ژنو، اعضای امضاء کننده، مفاد آن را نقض کردند.

دو عضو برجسته این پیمان، یعنی فرانسه و ایتالیا، به ترتیب علیه مردم مراکش و حبشه و همچنین کشور ژاپن علیه چین از سلاحهای شیمیایی استفاده کردند. و در عمل، اعتبار و ضمانت موافقتنامه ژنو را نادیده گرفته و آن را زیر پا گذاشتند.^{۲۳} از طرفی دولتهای بزرگ چون آمریکا و شوروی(سابق)، آلمان، انگلیس و فرانسه به مسابقه دهشتناک در تولید، آزمایش و ذخیره سازی عوامل شیمیایی پرداختند که نتیجه آن، تولید و انباشت گسترده گازهای کشنده خون و اعصاب (تابن، سارین و سومان) در آستانه جنگ جهانی دوم بود.

در طول جنگ جهانی دوم طرفین به رغم تولید و انباشت ۲۵ میلیون تن از انواع گازهای عصبی، تاول زا، عامل خون و ناتوان کننده ها به دلیل ترس از مقابله به مثل، عوارض خطرناک و همچنین ناکافی بودن تجهیزات پدافندی و مشکلات درمان مصدومان شیمیایی و به رغم علاقه فراوان نتوانستند از آن سود جویند.^{۳۳}

در پایان جنگ نیز با ورود متفقین به برلین و سقوط کامل آلمان، تمامی عوامل و گازهای شیمیایی موجود در کارخانجات به همراه کارشناسان و تجهیزات مربوط به کشورهای آمریکا و شوروی منتقل گردید. به نحوی که دو ابر قدرت پیروز در جنگ، به توان شیمیایی و به تبع آن قدرت نظامی خویش، بیش از پیش افزودند.

پس از جنگ جهانی دوم، روند کاربرد سلاحهای شیمیایی همچنان ادامه یافت بدین سان که ارتش آمریکا علیه مردم کره، انگلیس علیه مردم مالایا و مصر علیه یمن، از این سلاحها استفاده کردند. بویژه آمریکا علیه مردم واکو سیستم ویتنام و هند و چین از انواع عوامل مخرب B Z، توکسین، دی توکسین و بیوتوکسین ها در سطحی گسترده و پر حجم معروف به بارانهای نارنجی، سبز و زرد استفاده نمود که علاوه بر نابودی جنگل ها و گیاهان و تخریب مزارع، بیش از دو میلیون نفر را معدوم و مصدوم کرد که با گذشت نیم قرن، آثار مخرب آن، نه تنها بر ژنتیک انسانها، بلکه بر مزارع، جنگلها و پوششهای گیاهی (اکو سیستم) همچنان باقی است. ارتش شوروی سابق نیز به طور گسترده از عوامل تاول زا و اعصاب، موسوم به ((باران زرد و سبز)) علیه مردم افغانستان استفاده کرد.^{۳۴}

در حال حاضر ایالات متحده آمریکا با تولید عوامل شیمیایی دوگانه (مضاعف)^{۳۵} عصبی که جدیدترین شیوه ای است که با صرف صدها میلیون دلار در سال ۱۹۸۶ به مرحله تولید و انباشت رسانده است که در هنگام شلیک و برطرف شدن پوسته حایل بین دو ماده شیمیایی، ترکیبات خطرناک عامل اعصاب پس از انفجار متصاعد می گردد.

هم اکنون بخش قابل توجهی از ذخایر شیمیایی آمریکا در کشورهای اروپائی منجمله انگلستان نگهداری می شود و ذخایر شیمیایی انبوه عراق نیز پس از اشغال به آمریکا منتقل گردید.

امروزه کارشناسان امور نظامی با توجه به تولید گسترده و کاربرد فراوان سلاحهای شیمیایی و میکروبی به عنوان سلاح های کشتار جمعی^{۳۶} در نبردهای دهه های اخیر اصطلاح جنگهای نوین^{۳۷} در برابر جنگهای کلاسیک^{۳۸} و یا جنگهای غیر متعارف^{۳۹} در قبال جنگهای متعارف^{۴۰} را به کار می برند که بیانگر پیچیدگی و میزان دامنه تخریب وسیع جنگهای غیر متعارف و مرگبار عوامل شیمیایی و میکروبی نسبت به سلاحهای کلاسیک و متعارف می باشد و به دلیل سهولت دستیابی و ارزانتر بودن نسبت به دیگر سلاح همامعروف به سلاح اتمی فقراء می باشد.^{۴۱}

کاربرد سلاح های شیمیایی توسط رژیم بعثی عراق بر علیه ایران در دو دهه آخر قرن بیستم را نیز باید از گسترده ترین و بی نظیر ترین جنگهای شیمیایی جهان به شمار آورد که طی آن حجم ترین حملات با انواع عوامل شناخته شده و حتی نا شناخته و ترکیبات مختلف عوامل شیمیایی بر علیه نیروهای رزمنده و حتی شهروندان غیر نظامی به کار گرفته شد که منجر

به بروز تلفات و صدمات جانی فراوان گردید بدین نحو که فرماندهان ارتش عراق پس از ناکامی ارتش تابن دندان مسلح خویش در تامين اهداف نظامی سیاسی، به دستور شخص صدام و با مسئولیت اجرائی حسن علی مجید معروف به علی شیمیایی و با کمک مستشاران و کارشناسان دولتهای بزرگ شرق و غرب، بخصوص کارشناسان شیمیایی شوروی، یوگوسلاوی، آلمان و فرانسه و باتایید کاخ سفید سلاحهای ممنوعه شیمیایی را با مشارکت بیش از ۲۷۰ شرکت های دولتی و خصوصی جهان بخصوص اروپایی در تحویل مواد اولیه و تولید انواع عوامل خطر ناک در کنار دیگر سلاحهای جنگی و مرگبار خویش مورد استفاده قرار دادند.^{۳۳}

عراق اولین بار در تاریخ ۲۳ دی ماه ۱۳۵۹ به کاربرد آزمایشی و سنجش تاثیر سلاح شیمیایی بر علیه رزمندگان اسلام در محور های هلاله و نی خزر، منطقه عمومی میمک مبادرت و سپس در سال ۱۳۶۰ دامنه کاربرد این سلاحها را در جبهه های هویزه، تپه های الله اکبر، جسر نادری و خرمشهر نیز به صورت پراکنده آزمود.

در سال ۱۳۶۱ با گسترش محدوده کاربرد و حجم عوامل شیمیایی و اضافه شدن فرماندهی و رسته جنگهای شیمیایی به سازمان رزم ارتش عراق، و استفاده بر علیه نیروهای ایران در جبهه های آبادان، مریوان، تپه شرهانی، شلمچه بیش از پانزده شهید و ده ها نفر مصدوم بر جای گذاشت و در پی عملیات موفق والفجر ۲ توسط ایران در غرب پیرانشهر و تصرف پادگان حاج عمران، عراق بطور نسبتاً وسیع روستاهای مرزی و منطقه عملیات را مورد بمبارانهای شیمیایی قرار داد که باعث شهادت دهها و مصدومیت صدها نفر از روستائیان و رزمندگان گردید و در عملیات والفجر ۲ در غرب مریوان و اطراف شهر پنجوی نیز از این عوامل سود جست.

منطقه عملیاتی خیبر بخصوص جزایر مجنون، در سال ۱۳۶۲ نقطه عطف عرصه کاربرد وسیع و گسترده انواع عوامل شیمیایی (گازهای تاول را بخصوص خردل نیتروژنه و موستارد، اعصاب، خفه کننده و ناتوان کننده ها) به شمار می رود که طی آن، هواپیماها و توپخانه های دشمن به شلیک انواع بمبها، راکتها و گلوله های شیمیایی مبادرت کردند، که منجر به شهادت صدها نفر و مصدومیت حداقل دو هزار وهفتصد نفر دیگر گردید.

یادآوری این نکته ضروری است که حجم کاربرد عوامل شیمیایی در عملیات خیبر و در طول چهارمین سال جنگ تحمیلی، بی سابقه بوده است و تاثیر عوامل به کار گرفته شده و پایداری آنها نیز بیشتر بود که با گذشت بیش از ۱۲ روز از حمله شیمیایی، هنگامیکه کارشناسان و محققان اعزامی از سازمان ملل را به منطقه بردیم موفق شدند عوامل شیمیایی را

شناسائی، نمونه برداری و تجزیه و نوع آنها را تشخیص و ثبت نموده و با تأیید عوامل بکار گرفته شده بر علیه ایران در گزارشی تحویل دبیر کل سازمان ملل آقای ((خاویر پرز دوکیار)) نمودند.

دبیر کل سازمان ملل نیز با استناد به گزارش مزبور در بیانیه ای با اشاره به مصدومیت نیروهای ایرانی بدون قید استفاده عراق از سلاح های شیمیایی صرفاً کاربرد آن عوامل را محکوم نموده و آنرا به شورای امنیت اعلام نمودند و شورا نیز به رغم فعالیت های سیاسی ایران اقدامی ننمود.

در جریان عملیات بزرگ بدر در اسفند ماه ۱۳۶۳ که طی آن نیرو های ایران موفق شدند جاده استراتژیک بصره-بغداد را به مدت یک هفته قطع کنند، دشمن دوباره در سطحی وسیعتر و پیچیده تر، از سلاح های شیمیایی استفاده کرد و در ابعادی گسترده تر به بمباران و گلوله باران شیمیایی مناطق عملیاتی بدر و خیبر، هورالهویزه، جاده ها، عقبه ها، قرارگاهها، اورژانسها، اسکله ها و موقعیت های پشتیبانی از هورالهویزه و جزایر مجنون تا مناطق جفیر، پادگان حمید و هویزه مبادرت ورزید. این تک وسیع شیمیایی در جزایر و طول پل چهار ده کیلومتری خیبر و جاده های شهید همت، سید الشهدا (ع)، سه راهی فتح و طلائی، از شدت بیشتری برخوردار بود.

عراق در این حملات علاوه بر عوامل اعصاب، ناتوان کننده ها، خردل و ترکیب هایی از عوامل مزبور، برای اولین بار از عوامل کشنده و موثر بر خون (هیدروژن سیانید و سیانوژن) نیز استفاده کرد که نتیجه آن حملات، بر جای گذاشتن بیش از هزار شهید و هزاران مصدوم بود. در این برهه به رغم اصرار ایران، دبیر کل سازمان ملل گروه حقیقت یاب کاربرد سلاح های شیمیایی را به ایران اعزام ننمود صرفاً کارشناسانی را برای معاینه مصدومان بد حال شیمیایی که جهت مداوا به کشور های اروپای غربی اعزام شده بودند تعیین نمود^{۳۳} و با دریافت گزارش آنان در بیانیه ای که صادر نمود ضمن تأیید مصدومیت نیروهای ایران توسط حملات عراق، باز هم آن کشور را محکوم نکرد. به تبع آن شورای امنیت نیز به سادگی از کنار موضوع گذشت.

در سال ششم جنگ تحمیلی و در جریان عملیات فوق العاده والفجر ۸ و عبور تاریخی رزمندگان اسلام از رود خروشان اروند و تصرف شهر فاو، عراق با وجود اعتراضها و اقدام های همه جانبه و افشا گری های ایران در مجامع بین المللی علیه کاربرد سلاح های شیمیایی که با بی اعتنایی، سکوت و حمایت های مستقیم و یا ضمنی قدرتهای بزرگ شرق و غرب همراه بود بر دامنه عملیات ناجوانمردانه شیمیایی خویش افزود بدین سان که پس از تحمل شکست سنگین و خفت بار فاو در بهمن سال ۱۳۶۴ مواضع رزمندگان ایران را در خطوط مقدم شهر فاو، سواحل اروند رود، دهانه خلیج فارس، خسروآباد، قفص، خرمشهر، پادگان حمید و جفیر و دیگر عقبه ها، جاده ها، اورژانسها و حتی بیمارستان های فاطمه زهرا ((س)) و علی ابن ابیطالب (ع)، جاده های بهمنشیر، ماهشهر، آبادان و اهواز را با چندین اسکادران هواپیماهای بمب افکن دیوانه وار، مورد بمبارانها و حملات شیمیایی قرار داده و همزمان با بیش از صد قبضه توپ مواضع ایران را گلوله باران و کل مناطق عملیاتی والفجر ۸، اعم از خطوط مقدم، پشتیبانی ها و عقبه ها را مملو از توده های گازهای شیمیایی نمود. به نحوی که استنشاق هوای سالم و حضور بی مخاطره در منطقه بدون استفاده صحیح از ماسک محافظ و تجهیزات انفرادی پدافند شمر برای رزمندگان میسر نبود.

برای تداعی و تصور دژ و غلظت فضای مناطق آلوده، کافی است اشاره شود که کلیه جانوران، پرندگان و آبزیان واقع در منطقه آلوده، بکلی نابود شده و اشجار، نخل ها و نیزارها نیز پژمرده و خشک گردیدند. در این حملات، علاوه بر عوامل قبلی، گازهای جدید اعصاب نا شناخته سری VX و VX_۲ و ترکیب عوامل تاول زا با اعصاب هم مورد استفاده دشمن قرار گرفت که موجب اثرات متضاد عوامل فوق بر رزمندگان گردید به نحوی که تجویز درمان یک عامل باعث تشدید اثرات عامل دیگر بر رزمندگان می گردید.

وسعت کاربرد عوامل شیمیایی و تلاش های بی وقفه مسئولان ایران سرانجام دبیر کل سازمان ملل را بر آن داشت تا پس از دریافت گزارش کارشناسان اعزامی خود به مناطق جنگی آلوده که همراه با انجام تحقیقات، بررسی ها، نمونه برداری

عوامل پایدار شیمیایی و تشخیص نوع گازهای شیمیایی^{۳۴} و معاینه مصدومان و اجساد مطهر شهداء و تایید استفاده عراق از این عوامل بر علیه ایران بود با صدور بیانیه ای ضمن تایید استفاده عراق از سلاحهای ممنوعه شیمیایی بر علیه ایران (به استناد گزارش گروه اعزامی)^{۳۵}، آن کشور عراق را برای اولین بار محکوم و همراه با نامه رسمی تحویل شورای امنیت نمود.

ولی شورای امنیت باز هم جانب عراق را گرفته و به درخواست ایران در صدور قطعنامه بر علیه آن کشور واقعی نهاد و فقط به صدور بیانیه ای با اشاره به استفاده عراق و در محکومیت صرف استفاده از سلاحهای شیمیایی (و نه محکومیت عراق) و همچنین درخواست خویشتن داری از طرفین بسنده نمود ولی عراق تحمل این بیانیه را نیز نداشت زیرا بلا فاصله شهرآبادان را مورد تهاجم قرار داده و ۵۰ نفر را شهید نمود و پس از آن نیز در عملیات کربلای ۴ و بخصوص کربلای ۵ منطقه عمومی شلمچه، جزایر ام الرصاص، ماهی، طوبله، کانال پرورش ماهی، کانال زوجی، پنج ضلعی، شهرک دوعیبی، دژهای مرزی، خطوط پشتیبانی و حتی شهر خرمشهر تا پاسگاههای حسینی و پادگان حمید را با استفاده از عوامل اعصاب، خردل، ترکیبهای خردل با اعصاب و همچنین از عوامل سیانور، خفه کننده و ناتوان کننده ها شدیداً شیمیایی نمود. در سری جدید حملات دشمن، به رغم استفاده رزمندگان از تجهیزات انفرادی و حضور یگانهای پدافند شیمیایی و پاکسازی سریع آلودگیها، متأسفانه بیش از هزار و پانصد نفر شهید و چندین هزار نفر هم دچار مصدومیتهای شدید گشتند.

در سال هفتم جنگ تحمیلی و ابتدای سال ۱۳۶۶، همزمان با تک ایران در کربلای هشت (۱۸ فروردین ماه ۱۳۶۶)، دشمن به گونه ای بی سابقه علیه رزمندگان مستقر در خرمشهر به بمباران و گلوله باران شیمیایی با گلوله های توپ، خمپاره و حتی موشک های کاتیوشا اقدام نمود، که به شهادت و مصدوم شدن شماری از نیروهای ایران و کارکنان غیر نظامی و ادارات خرمشهر منجر گردید و با تلاش مستمر ایران تیم کارشناسی اعزامی از سازمان ملل متحد را که ده روز پس از آغاز حملات وارد منطقه گشتند به شهر خرمشهر بردیم و پس از نشان دادن محل ها و نمونه بمبها و راکت های شیمیایی بجا مانده و بدلیل پایداری آن عوامل توانستند توسط دستگاه C.A.M نوع عوامل را مشخص و اعلام نمایند گروه اعزامی همچنین در روزهای ۳ و ۴ اردیبهشت ۱۳۶۶ با مصدومان غیر نظامی شهرهای بانه و سردشت در بیمارستانهای تهران مصاحبه و گزارشی تهیه نمودند (مصدومان حملات ۳۰ فروردین ۱۳۶۶). همچنین بدنال عملیات کربلای ۹ توسط رزمندگان ارتش در محورهای سومار و مندلی، رژیم عراق جبهه ها و خطوط پشتیبانی ارتش و حتی بیمارستان صحرائی ارتش و اردوگاههای مهاجرین جنگی سومار و گیلانغرب را بمباران نمود و در نتیجه بیش از هزار نفر مصدوم و شهید شدند.

به دنبال عملیات برون مرزی کربلای ده (۳۰ فروردین ماه ۱۳۶۶) مردم بی گناه شهرها و روستاهای استانهای سلیمانیه، کرکوک، دهوک، اربیل کردستان عراق و مرز نشینان کرد ایران نیز مورد حملات وحشیانه شیمیایی عراق قرار گرفتند که حاصل آن صدها کشته و هزاران مصدوم بود و در تاریخ ۷ تیر ماه سال ۱۳۶۶ هواپیماهای بمب افکن عراقی چهار نقطه پر ازدحام و متراکم جمعیتی شهر سر دشت از جمله بازار، بیمارستان، مدرسه، سپاه و... را مورد حملات وحشیانه شیمیایی قرار داده و مردم بیگناه آن شهر و همزمان، روستائیان((کله وش))و اطراف پایگاه مرکزی شهر را آماج گازهای کشنده و دهشتناک شیمیایی قرار داد و به رغم مساعدت و رفع آلودگی شهر از سوی تیپ ۲۴ امام سجاد(ع)، یگان پدافند شیمیایی مستقر در منطقه و کمکهای واحدهای امداد و درمان سپاه، هلال احمر و ارگانهای امدادی شهر، به دلیل عدم آمادگی کافی، حداقل ۲۰۰ نفر از مردم بی پناه، شهید و بیش از پنج هزار نفر مصدوم شدند و لکه ننگ دیگری بر دامن سراسر آلوده به جنایات رژیم بعثی افزوده گشت.

مجامع جهانی با مشاهده فیلمها و اخبار این جنایت هولناک باز هم هیچ اقدامی در محکومیت و جلوگیری از ادامه تجاوز به عمل نیاورده و بی اعتنا از کنار این حادثه گذشتند.

تا اینکه ابعاد گسترده تر و پیچیده تر عواقب شوم کاربرد سلاحهای شیمیایی، دامنگیر مردم مسلمان حلبچه و شهرها و روستاهای اطراف آن و مردم کردستان عراق گردید. بدین نحو که در پی عملیات موفق آمیز والفجر ۱۰ و تصرف تعدادی از شهرهای استان سلیمانیه عراق در ۲۵ اسفند سال ۱۳۶۶ و استقبال مردم شهرها و روستاها از طلیعه سپاهیان ایران رژیم بعثی عراق به نشانه انتقام این شکست فاحش و دشمنی با مردم کرد در ریک اقدام بی نظیر در روزهای ۲۶ و ۲۷ اسفند، با بیش از ۴۰ فرزند انواع بمب افکن، شهر حلبچه و شهرکهای اطراف آن به ویژه اَنب را مورد تهاجم گسترده عوامل شیمیایی قرار دادند و با ارتکاب این اقدام ضد انسانی، هیروشیمیایی دیگر را رقم زده و برگ سپاه دیگری بر پرونده سراسر ننگین خویش افزودند. در این واقعه اسفبار بیش از هفت هزار زن و بچه، پیر و جوان حلبچه در دم، قربانی وحشیگری رژیم سفاک شده و به شهادت رسیدند^{۲۸} و حدود هفت هزار نفر هم مصدوم گشتند هواپیماها و توپخانه های رژیم بعثی عراق حتی آوارگان و پناهندگان هراسان را که به سوی ایران

سرازیر بودند در کوهها و دشت های منطقه و در حاشیه رودخروشان سیروان آماج بمبها، راکتها و گلوله های شیمیایی قرار دادند.

تأسف بارتر اینکه وجدان های خفته جهانی باز هم بیدار نگشت و با کنایه و کلی گویی از کنار این عظیم ترین جنایت علیه بشریت در جهان و حادثه کاربرد سلاحهای شیمیایی کشتار جمعی علیه مردم بی دفاع حلبچه بی تفاوت گذشتند و به اصرار ایران در اعزام گروه حقیقت یاب به بهانه دخالت در امور داخلی عراق وقعی نگذاشتند.

در سال پایانی جنگ، رژیم حاکم بر عراق، در باز پس گیری شهر فاو و دیگر مواضع از دست داده و حتی پس از قبول قطعنامه ۵۹۸ از سوی ایران نیز، به استفاده از این سلاح غیر متعارف مبادرت ورزیده و همچنان از سوی ابر قدرت ها مورد حمایت قرار گرفت و آخرین گلوله شیمیایی در ۱۳۶۷/۶/۴ در جبهه های جنوب بر زمین نشست و ظاهراً جنگ شیمیایی عراق بر علیه ایران پایان یافت ولی دامنه عوارض و آثار آن تا نسل های بعد نیز ادامه خواهد داشت.

در پایان یادآوری می گردد که سلاحهای شیمیایی در جنگ ها، جهت نیل به مقاصد ذیل به کار گرفته می شوند:

- ۱- ایجاد جو رعب و وحشت و عملیات روانی علیه رزمندگان و مردم.
- ۲- از بین بردن یا سست کردن مقاومت نیروها در خطوط مقدم و اختلال در خطوط پشتیبانی و ممانعت از تدارک و پشتیبانی نیروهای خط مقدم به منظور تصرف مواضع آنان.
- ۳- اختلال در سازمان رزم یگانهای دشمن.
- ۴- انتقام از نیروهای مهاجم بدلیل تحمل شکست و تلفات فراوان.
- ۵- انتقام از مردم پشتیبان طرف مقابل و یا مردمی که با دشمن همکاری نموده اند.
- ۶- ممانعت از انجام عملیات های آتی.

نتیجه گیری

چنانچه سازمان ملل متحد، شورای امنیت و مجامع مدافع حقوق بشر، صلیب سرخ، کمیسیونهای خلع سلاح و دیگر سازمانهای بین المللی مسئول به وظایف قانونی و بین المللی خود آنگونه که می بایست عمل می کردند و متاثر از سیاستهای قدرتهای جهانی به حمایتهای ضمنی و مستقیم از رژیم عراق نمی پرداختند، مسلماً می توانستند از گسترش دامنه کاربرد عوامل شیمیایی، نه تنها در جبهه های جنگ، بلکه در شهرها و روستاها و علیه مردم بی دفاع در شهرهای خرمشهر، سردشت و حلبچه و دیگر شهرهای کردستان عراق جلوگیری یا حداقل دامنه آن را محدود نمایند، متأسفانه و به دور از انتظار و ملاحظات انسانی و میانی حقوقی، جنایتی که نمی بایست صورت می گرفت، انجام پذیرفت و مجرمان جنایت علیه بشریت نیز هرگز مجازات نشدند.

اما بنابر قاموس طبیعی و قانون تغییر ناپذیر الهی سرانجام عواقب این جنایات سیاه، دامن متجاوز و حامیانش را فرا گرفت و آتش جنگ در خلیج فارس هستی ستمکاران را بسوخت و به کام مرگ و نیستی فرو برد.

با عنایت به مطالب و اطلاعات مزبور در فوق، به یقین می توان اذعان نمود که در جنگ تحمیلی عراق بر علیه ایران، به عنوان طولانیترین جنگهای دهه های اخیر، بی نظیرترین سلاحهای غیر متعارف و کشتار دسته جمعی، با ابعاد وسیع و پیچیده به کار گرفته شد به نحویکه کلیه عوامل شیمیایی شناخته شده و حتی عوامل ناشناخته نظیر سری اعصاب V و VX با کمک مستشاران نظامی و متخصصان جنگهای شیمیایی جهان، در اختیار رژیم افسار گسیخته ضد بشری عراق قرار و به کار گرفته شد تا از هیچ جنایتی فرو نگذارد.

بدون تردید مسئولیت حقوقی این جنایت، علاوه بر سردمداران عراق، متوجه کشورها و شرکتهای دولتی و خصوصی غربی است که در این اقدام غیر انسانی و وحشیانه رژیم صدام را یاری کردند و سپس متوجه سازمانهای بین المللی است که اقدامات بازدارنده و تنبیهی را اعمال نمودند.^{۲۹}

پایان مقاله

منابع و ماخذ

- ۱) تمدن های پنج گانه باستان: یونان، ایران، مصر، چین و هند.
 - ۲) تنها پس از جنگ جهانی دوم تا کنون حدود ۲۰۰ جنگ در جهان رخ داده است که آخرین آنها جنگ آمریکا و غرب در افغانستان و عراق می باشد در این خصوص رجوع شود به کتاب کلیات و میانی جنگ نوشته علی باقری انتشارات پائیز ۱۳۷۰ صفحه ۶.
 - ۳) تاریخ هرودت ترجمه و مقدمه هادی هدایتی تهران انتشارات دانشگاه تهران ۱۳۳۶-۶ جلد در یک مجلد.
 - ۴) تواریخ هرودت ترجمه با حواشی غ وحید مازندرانی چاپ فرهنگستان ادب و هنر-تهران ۱۳۵۶ فصل اول.
 - ۵) ویل و آریل دورانت- درسهای تاریخ ترجمه خشایار دیهیمی و احمد بطحایی انتشارات آموزش انقلاب اسلامی تهران ۱۳۷۲ صفحه ۱۱۱.
 - ۶) کارل یاسپرس -آغاز و انجام تاریخ -ترجمه محمد حسن لطفی انتشارات خوارزمی تهران ۱۳۶۳ صفحه ۳۰۹ به بعد.
- V- Nuclear Biologicaly and Chiminal weapons

۸- طبق مفاد پروتکل ها ،معاهدات و کنوانسیونهای بین المللی ۱۸۹۸- ۱۸۹۹ و ۱۹۰۷ و لاهه-۱۹۲۵ ژنو-۱۹۹۳ پاریس، کاربرد این سلاح های کشتار جمعی غیر مجاز و ممنوع اعلام شده است که به امضای اکثر اعضای جامعه ملل و سازمان ملل نیز رسیده است.

۹-Nuclear Biologicaly and Chiminal War Fare

- ۱۰-جامعه شناسان و محققانی چون ماکس وبر،مارکسیم دور کیم،هربرت اسپنسر،هابس توماس،مورگانتا و...
- ۱۱-ترکیبات آتش یونانی عبارتند از:مخلوطی از نفت،قیر،آهک و نیترات پتاسیم بنام مخترع آن کالینیکوس اهل هلیو پولیس(بعلبک کنونی).
- ۱۲- تاریخ هرودت ترجمه غ وحید مازندرانی - تهران بنگاه ترجمه و نشر کتاب ۱۳۵۰ (هخامنشیان)
- ۱۳- ر ک به ماخذ قبل.
- ۱۴- گزنفون-آنا باسیس ترجمه احمد بیر شک تهران چاپ اول انتشارات کتاب سبز، ۱۳۷۵
- ۱۵- تاریخ هرودت ترجمه غ وحید مازندرانی - تهران بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۰
- ۱۶- پروکسیوس -جنگهای ایران و روم ترجمه محمد سعیدی تهران بنگاه ترجمه و نشر کتاب چاپ دوم، ۱۳۷۴
- ۱۷- گزنفون - آنابالیس -ترجمه احمد بیر شک انتشارات کتاب سبز چاپ اول، ۱۳۷۵
- ۱۸- امیر تیمور گورکانی در شرح حمله خود به آنگوریه (آناتولی، آنقره و آنکارای فعلی)با استفاده از کوزه های پر شده از باروت و سنگ ریزه با آتش زدن فتیله و پرتاب به سمت ارابه های سپاه عثمانی ،ایلدروم با یزید سلطان عثمانی را شکست داده وارد آناتولی گردید و در خصوص حمله به بیزانس با وی مشورت نمود وایلدروم بایزید توضیح داد رومیان در حمله معاویه بن ابی سفیان به بیزانس که قصد داشت پس از تصرف آنرا مرکز خلافت خود قرار دهد با ریختن نفت،فسفر،قیر و گوگرد (ترکیبات آتش یونانی)دهانه یغاز و تنگه های بسفر و داردافل را به آتش کشیدند و مانع ورود سربازان معاویه به داخل تنگه ها و آبهای ساحلی دریای اژه و استانبول شدند و سربازان اموی نتوانستند از تنگه عبور نمایند سپاه عثمانی هم در چند نوبت حمله به بیزانس بدلیل فوق نتوانستند پیروز شوند در این خصوص رجوع شود به کتاب منم تیمور نوشته امیر تیمور گورکانی و گرد آوری مارسل برایون فرانسوی ترجمهواقتباس دکتر ذبیح اله سفوری تهران چاپ دهم ص ۲۸۵ به بعد.
- ۱۹- همچنانکه در فوق اشاره شد عثمانی ها سر انجام در سال ۱۴۵۳ م موفق به فتح بیزانس(استانبول)شدند.

۲۰- منم تیمور جهانگشا-گرد آورنده مارسل برایون فرانسوی ترجمه و اقتباس ذبیح اله منصوری تهران چاپ دهم ۱۳۶۹ فصل سرزمین عجایب یاهندوستان،همچنین ر ک نادر شاه آخرین جهانگشای آسیا - پدید آورندگان دکتر لارنس لاکهارت،دکتر غلامرضا افشار نادری و دکتر

اسماعیل افشار نادری-انتشارات دستان-تهران چاپ سوم ۱۳۸۴ فصول مربوط به جنگهای نادر در هندوستان.

۲۱- حقوق بین الملل و کاربرد سلاحهای شیمیایی -دکتر سید قاسم زمانی چاپ بنیاد حفظ و نشر آثار دفاع مقدس تهران ۱۳۷۶-مبحث پیش درآمدی بر کاربرد سلاحهای شیمیایی در جنگ تحمیلی عراق بر علیه ایران به قلم محمد باقر نیکخواه.

۲۲- در اصل این روز را باید بنام روز تولد جنگ شیمیایی نام نهاد Birthday Of Chemical Modern War Fare The

۲۳- رک به مآخذ ۱,

۲۴- روزنامه ایران سه شنبه ۱۳ اردیبهشت ۱۳۸۴ صفحه ۱۴ مصاحبه با محمد باقر نیکخواه تحت عنوان سوغات سفیر مرگ در جنگ عراق علیه ایران.

۲۵- کشورهای زاپن و آمریکا پروتکل ژنو را امضاء نکردند.

۲۶- لبته آمریکا در چند نوبت با بمب های آتشین(ناپالم) ۲۰۰ هزار نفر از غیر نظامیان شهر هامبورگ و ۴۰۰ هزار نفر از مردم شهر سیدن را به کام مرگ فرستاد.

۲۷- دکتر سید قاسم زمانی-حقوق بین الملل و کاربرد سلاح های شیمیایی-مقاله کاربرد سلاح های شیمیایی در جنگ تحمیلی عراق بر علیه ایران صفحه ۱۲-۱۳ محمد باقر نیکخواه.

۲۸- B.C.W= Binary Chemical Weapons

۲۹- Mass Distruction Wepons

۳۰- NBC War Fare

۳۱-Classic War Fare

۳۲-Unconventional Wars

۳۳- Conventional Conflicts

۳۴-Poores Atomic Weapons

۳۵- مستندات و اطلاعات بخش مربوط به حملات عراق بر علیه ایران، مستقیماً از یادداشتها و دست نوشته های روزانه خویش در جنگ به عنوان مسئول واحد شمر قرارگاه خاتم الانبیا(ص) و راوی مستقیم و مصاحبه با رسانه ها و گزارشهای عملیاتی مورد بهره برداری قرار گرفته است همچنین رجوع شود به:

الف) ویژه نامه حماسه نگاران چاپ بنیاد حفظ و نشر آثار دفاع مقدس تهران ۱۳۸۶ - مصاحبه با محمد باقر نیکخواه تحت عنوان واکاوی تجهیز صدام به سلاحهای شیمیایی توسط غربی ها.

ب) روزنامه ایران سه شنبه ۱۰ تیر ماه ۱۳۸۲ ص ۱۴ مصاحبه با محمد باقر نیکخواه با عنوان: چگونگی دستیابی عراق به سلاح های شیمیایی(به مناسبت روز مبارزه با سلاح های شیمیایی)

ج) روزنامه ایران سه شنبه ۱۲ تیر ماه ۱۳۸۴ ص ۱۴ مصاحبه با محمد باقر نیکخواه تحت عنوان: سوغات سفیر مرگ در جنگ عراق علیه ایران (به مناسبت نودمین سالروز اولین حمله شیمیایی در ۲۲ آوریل ۱۹۱۵).

د) روزنامه صبح صادق دوشنبه ۴ تیر ۱۳۸۶ ص ۴ مصاحبه با دبیر کل جمعیت مصدومین سلاح های کشتار جمعی.

ر) روزنامه جام جم یکشنبه ۶ آذر ۱۳۸۴ ص ۱۳ گزارش ویژه پیرامون مصدومین شیمیایی ایران.

ز) روزنامه شرق یکشنبه ۲۰ آذر ۱۳۸۶ ص ۱۴ گزارشی پیرامون حملات و استفاده عراق از سلاح های شیمیایی.

ص) ویژه نامه روزنامه ایران شنبه ۹ تیر ماه ۱۳۸۶ تحت عنوان کیفر خواست یک جنایت در پیشگاه جهان، تهران تایمز تاریخ ۱۳۷۷/۶/۱۱ مصاحبه با محمد باقر نیکخواه تحت عنوان جنایات شیمیایی عراق بر علیه ایران، ط) مصاحبه با سایت مهر ۲۶ آذر ۱۳۸۵ با عنوان تجهیز کنندگان عراق به سلاح های شیمیایی مجرمان اصلی، ظ) مصاحبه های نگارنده در زمان جنگ، سالنامه ۸ سال جنگ روزنامه ایران

۳۶- جالب توجه اینکه در کشورهای اروپای غربی بخصوص در فرانسه و انگلستان با فشار های امنیتی مسئولان آن کشورها نه تنها خبر نگاران بلکه پزشکان معالج حق مصاحبه و اظهار نظر در مورد مصدومیت رزمندگان ایران توسط سلاح شیمیایی را نداشتند.

۳۷- تشخیص عوامل شیمیایی توسط دستگاه CAM : Chemical Agent Manitor
-وقتی کارشناسان سازمان ملل:

الف) آقایان پروفسور گوستاو اندرسون معاون بخش انستیتوی شیمیایی سوئد.

ب) پروفسور مانوئل دومینگز متخصص سلاح NBC دانشگاه کمپلر مادرید.

ج) پروفسور پیتر دان سرپرست بخش شیمیایی علوم و تکنولوژی دفاعی ملبورن استرالیا.

د) سرهنگ اولریخ الیمو برلستگ رئیس بخش دفاع در قبال سلاح های NBC سوئد را به مناطق عملیاتی و خطوط پشتیبانی فاو بردیم به رغم ترسیم علامت بزرگ UN بر روی پلاکارد و نصب بر سقف خودروی آنان، هواپیماهای عراقی مقابل چشمان آنان منطقه را بمباران شیمیایی کردند که در گزارش آنها درج گردیده از دست قضا خبر نگار BBC نیز در این حمله مصدوم شد.

۳۸- در این فاجعه هولناک کودکان حلیچه ای بجای شیر مادر، سیانور اهدائی غرب به صدام را نوشیده و کیود گشتند.

۳۹- در مجموع رژیم بعثی عراق در طول هشت سال جنگ تحمیلی، ۵۷۲ بار از سلاحهای شیمیایی علیه ایران سود جست که سبب شهادت بیش از ۱۰ هزار و مصدومیت ۱۰۰ هزار نفر گردید و همچنین موجب شهادت بیش از هفت هزار و مصدومیت دهها هزار نفر از مردم کردستان عراق شد. علاوه بر آمار فوق حداقل ۲۵۰ هزار نفر هم در معرض آثار خفیف شیمیایی قرار گرفتند.

محققان محترم جهت کسب اطلاعات بیشتر و جزئی تر می توانند به گزارش ۱۲/۰۰۰ صفحه ای هانس بلیکس از وضعیت سلاح های کشتار جمعی عراق مراجعه نمایند که در سال ۱۹۹۱ تحویل دبیر کل سازمان ملل متحد گردید و با اعمال نفوذ آمریکا به ۳/۰۰۰ صفحه تقلیل یافت تا آثار مشارکت مستقیم آمریکا و دیگر کشورها و بیش از ۲۷۰ شرکت های دولتی و خصوصی غربی را زودوده و یا کم اثر نماید. همچنین بر اساس گزارش ایوان مک بازرس سازمان ملل در عراق، رژیم بعثی بیش از ۱۸/۵۰۰ تن گاز شیمیایی بر علیه ایرانیان بکار برده است.